

INFORMACIJA APIE BANKŲ VEIKLĄ 2012 m. PIRMAJĄ KETVIRTĮ

2012 m. pirmąjį ketvirtį šalies bankų sistema¹ veikė sklandžiai, svarbesni jos pokyčiai buvo susiję su efektyvesnės turto ir įsipareigojimų struktūros formavimu.

2012 m. balandžio 1 d. veikiančių šalies bankų turtas sudarė 77 mlrd. Lt (per ketvirtį sumažėjo 1,8 mlrd. Lt, arba 3,3 proc.). Didžiausią įtaką tam darė sumažinti įsipareigojimai patrunuojantiems bankams. Po išmokėtų kompensacijų AB banko SNORAS indėlininkams rinkoje susidarius pertekliniam likvidumui tokių bankų veiksmų buvo galima tikėtis, nes iš patrunuojančiųjų bankų gautas finansavimas yra brangesnis nei šiuo metu Lietuvoje pritraukiamos gyventojų ir įmonių lėšos. Nors bankų įsipareigojimai patrunuojantiems bankams vis dar sudaro ketvirtadalį visų bankų sistemos įsipareigojimų, priklausomybė nuo šio finansavimosi šaltinio menksta: per metus bankų grynasis įsiskolinimas patrunuojantiems bankams sumažėjo trečdaliu – iki 11,8 mlrd. Lt.

Gyventojų indėliai, svarbiausias bankų veiklos finansavimo šaltinis, per ketvirtį šiek tiek padidėjo. Taigi, visuomenės pasitikėjimas bankų sistema nemažėjo.

1 lentelė. Bankų sistemos kai kurių veiklos rodiklių dinamika

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Suma 2011-04-01, mln. Lt	Suma 2012-01-01, mln. Lt	Suma 2012-04-01, mln. Lt	Pasikeitimas 2012 m. I ketv., proc.	Pasikeitimas per metus, proc.	Pasikeitimas per metus, eliminavus AB banko SNORAS veiksnį, proc.
1.	Turtas	79 911,8	78 970,6	77 165,4	-2,3	-3,4	7,6
2.	Skolos vertybiniai popieriai	9 315,1	5 664,1	5 714,6	0,9	-38,7	-21,6
3.	Klientams suteiktos paskolos	57 696,8	54 009,4	53 689,9	-0,6	-6,9	0,4
3.1.	Privačioms įmonėms	27 549,1	25 114,9	24 936,1	-0,7	-9,5	0,9
3.2.	Finansų institucijoms	2 815,5	2 152,6	2 234	3,8	-20,7	-1,5
3.3.	Fiziniams asmenims	24 721,9	23 499,1	23 302,4	-0,8	-5,7	-2,9
3.3.1.	Būsto paskolos	19 760,9	19 555,1	19 420,4	-0,7	-1,7	-0,9
4.	Paskolų vertės sumažėjimas	4 840,6	3 980,9	3 923	-1,5	-19	-15,6
4.1.	Paskolų vertės sumažėjimas (suteiktos paskolos), proc.	7,7	6,9	6,8			
5.	Indėliai ir akredityvai	44 729,6	43 174,1	43 260,7	0,2	-3,3	13,0
5.1.	Privačių įmonių	13 226,9	14 246,5	13 807,1	-3,1	4,4	19,2

¹ Bankų sistemos sąvoka apima visus nagrinėjamu laikotarpiu veikusius šalies komercinius bankus ir užsienio bankų filialus. Šiuo metu Lietuvos banko licenciją vykdyti veiklą Lietuvoje turi 8 komerciniai bankai ir 12 užsienio bankų filialų, tačiau *Pohjola Bank plc* Lietuvos filialas veiklos dar nevykdo, o 3 užsienio bankų filialai yra gavę Lietuvos banko valdybos leidimus nutraukti veiklą (*EA fjarfestingarfelag hf.* filialas, *MP Banki hf.* filialas Baltijos šalyse, *Allied Irish Banks, p.l.c.* Lietuvos filialas).

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Suma 2011-04-01, mln. Lt	Suma 2012-01-01, mln. Lt	Suma 2012-04-01, mln. Lt	Pasikeitimas 2012 m. I ketv., proc.	Pasikeitimas per metus, proc.	Pasikeitimas per metus, eliminavus AB banko SNORAS veiksnį, proc.
5.2.	Finansų institucijų	1 323,9	1 263,0	1 053,4	-16,6	-20,4	-9,8
5.3.	Fizinių asmenų	25 651,8	25 128,6	25 198,8	0,3	-1,8	17,6
6.	Akcininkų nuosavybė	6 318,8	6 854,1	6 915,3	0,9	9,4	7,6
7.	Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	254,6	1116,2	144,6	-	-	-

Per ketvirtį paskolos klientams sumenko 0,3 mlrd. Lt, arba 0,6 proc., o paskolų portfelio ateities pokyčius parodantys kreditavimo įsipareigojimai per ketvirtį sumažėjo 30,2 mln. Lt, arba 0,5 proc. Tai sustiprino prielaidas, kad 2012 m. bankų kreditavimo apimtis reikšmingai nedidės.

Turto struktūros pokyčius daugiausia lėmė minėtas bankų siekis efektyviau valdyti lėšas: bankai, turėję daug likvidaus turto, nusprendė sumažinti savo įsipareigojimus patronuojantiems bankams, be to, dalyvaudami centralizuotai valdant likvidžius išteklius, juose laikė daugiau lėšų. Bankų lėšos, laikomos Lietuvos banke, ir grynieji pinigai per ketvirtį mažėjo 3,7 mlrd. Lt, arba 47 proc., tačiau 2,1 mlrd. Lt padidėjo bankų lėšos patronuojančiuosiuose užsienio bankuose.

Bankų investicijos į įvairių emitentų išleistus skolos vertybinius popierius, daugiausia – į vyriausybės obligacijas, per ketvirtį reikšmingiau nekito ir 2012 m. balandžio 1 d. sudarė 5,7 mlrd. Lt. Didžiąją šių investicijų dalį (du trečdalius) sudarė Lietuvos Vyriausybės vertybinių popierių portfelis, per ketvirtį padidėjęs 5,6 proc. – iki 3,7 mlrd. Lt.

BANKŲ PASKOLŲ PORTFELIS

2012 m. pirmojo ketvirčio pabaigoje veikiančių bankų paskolų portfelis sudarė 53,7 mlrd. Lt ir prilygo 2007 m. paskolų portfeliui. Per 2012 m. pirmąjį ketvirtį 81 mln. Lt padidėjo paskolos finansų įstaigoms (daugiausia patronuojamosioms lizingo bendrovėms), o paskolos kitiems ūkio subjektams, nors ir nedaug, bet ir toliau mažėjo.

Bankų specialieji atidėjiniai per ketvirtį sumažėjo 58 mln. Lt, arba 1,5 proc., ir 2012 m. balandžio 1 d. sudarė 3,9 mlrd. Lt. Nors atidėjinių mažėjimo tendencija pasireiškė ir 2011 m., tačiau tada jie mažėjo, nes, geriau vertindami skolininkų galimybes gražinti paskolas, bankai daugiau mažindavo anksčiau sudarytus atidėjinius nei sudarydavo naujų. O šių metų pirmąjį ketvirtį atidėjiniai mažėjo todėl, kad bankai nusprendė nurašyti blogas paskolas.

Specialiųjų atidėjinių ir paskolų portfelio santykis baigiantis ketvirčiui sudarė 6,8 proc. Kaip ir anksčiau, būsto paskolų kokybė buvo geriausia – joms buvo sudaryta 3,2 proc. specialiųjų atidėjinių. Vartojimo paskolų kokybė tebėra prasta. Tokių paskolų specialiųjų atidėjinių rodiklis 2012 m. balandžio 1 d. sudarė 11,5 proc. Kiti paskolų portfelio kokybę apibūdinantys rodikliai reikšmingiau nekito ir 2012 m. balandžio 1 d. buvo šie: ilgiau kaip 60 dienų uždelstų, tačiau nenuvertėjusių paskolų, ir paskolų portfelio santykis – 2,5, o neveiksnių paskolų ir paskolų portfelio santykis – 16 proc.

Gerėjančią paskolų portfelio kokybę apibūdina bendrovių, kurioms iškeltos bankroto ar restruktūrizavimo bylos, paskolų statistika. Pirmąjį ketvirtį tokią lemčių patyrusių bendrovių įsipareigojimai bankams sudarė 49 mln. Lt, o 2011 m. tuo pačiu laikotarpiu – 181 mln. Lt.

VEIKLOS RIZIKĄ RIBOJANČIŲ NORMATYVŲ VYKDYMAS

Bankams dirbant pelningai, akcininkų nuosavybė per 2012 m. pirmąjį ketvirtį padidėjo 123,6 mln. Lt, arba 1,8 proc., ir 2012 m. balandžio 1 d. sudarė 6,9 mlrd. Lt. Pirmąjį ketvirtį bankai nedidino įstatinio kapitalo, todėl jis nepakito ir sudarė 4,3 mlrd. Lt. Didžiąją šio kapitalo dalį (87,6 proc.) valdė užsienio investuotojai (daugiausia Skandinavijos šalių bankai).

Kapitalo pakankamumo rodiklis per ketvirtį padidėjo 1,4 proc. p. – iki 15,3 proc. Rodiklio didėjimą nulėmė tai, kad bankai į kapitalo bazę įtraukė 2011 m. audituotą pelną. Kapitalo bazė, naudojama skaičiuojant kapitalo pakankamumo normatyvą, 2012 m. balandžio 1 d. buvo lygi 7,1 mlrd. Lt, du jos trečdalius sudarė I lygio (geriausios kokybės) kapitalas.

Bankų kapitalo poreikis per ketvirtį reikšmingai nekito ir sudarė 3,8 mlrd. Lt. Kredito rizikai amortizuoti skirtas

kapitalas sudarė didžiausią kapitalo poreikio dalį – 2,9 mlrd. Lt. Rinkos rizikai ir operacinei rizikai skirtas kapitalas sudarė atitinkamai 0,7 ir 0,2 mlrd. Lt.

AB bankas „FINASTA“ po metinio veiklos audito nusprendė padidinti specialiuosius atidėjinius AB banke SNORAS laikytoms lėšoms. Tai padarius, bankui atsirado papildomo kapitalo poreikis, tam, kad būtų vykdomas kapitalo pakankamumo ir kiti su kapitalu sietini veiklos riziką ribojantys normatyvai. Banko atsargos kapitalą nedelsiant padidinus papildomu įnašu, AB bankas „Finasta“ vykdo visus veiklos riziką ribojančius normatyvus su pakankama atsarga. Todėl 2012 m. balandžio 1 d. visi bankai vykdė nustatytus riziką ribojančius normatyvus.

Pirmąjį ketvirtį, kaip ir tikėtasi, rinkoje sumažėjo perteklinis likvidumas, susidaręs 2011 m. gruodžio mėn., kai VĮ „Indėlių ir investicijų draudimas“ išmokėjo draudimo išmokas gyventojams ir įmonėms, laikiusiems lėšas AB banke SNORAS. Likvidumo rodiklis per ketvirtį sumažėjo 4,3 proc. p. – iki 39,8 proc. ir pasiekė prieš AB banko SNORAS veiklos sustabdymą buvusį lygį, tačiau buvo beveik 10 proc. p. didesnis nei reikalaujama.

Nepaisant per ketvirtį sumažėjusio likvidumo, 2012 m. balandžio 1 d. duomenimis, bankai turėjo pakankamą likvidumo atsargą, skirtą finansavimo spragai padengti: bankų likvidumo atsarga sudarė 15,8 mlrd. Lt, o grynoji finansavimo spraga – 7 mlrd. Lt, taigi bankai buvo suformavę beveik 2,3 karto didesnę likvidžių lėšų atsargą nei reikalaujama.

PELNINGUMAS IR VEIKLOS EFEKTYVUMAS

2012 m. pirmąjį ketvirtį, palygti su tuo pačiu 2011 m. laikotarpiu, bankų pajamos šiek tiek ūgtelėjo², todėl bankų veiklos rezultatas iki mokesčių ir atidėjinių augo 2,7 proc. 2012 m. pirmojo ketvirčio pelnas sudarė 144,6 mln. Lt ir buvo 43,2 proc. mažesnis nei per tą patį 2011 m. laikotarpį (tada didesnis pelnas buvo uždirbtas dėl sumažėjusių atidėjinių).

Svarbiausios bankų veiklos pajamos – grynosios palūkanų pajamos bankų sektoriuje pirmąjį ketvirtį nepakito, palyginti su praėjusių metų pirmuoju ketvirčiu, ir sudarė 312,4 mln. Lt., o grynosios paslaugų ir komisinių pajamos ūgtelėjo 11,2 proc. ir sudarė 149,4 mln. Lt. Pastarųjų pajamų augimą lėmė buvusių bankrutuojančio AB banko SNORAS klientų migracija į kitus bankus, todėl juose augo paslaugų apimtys, o kartu ir uždirbtos grynosios paslaugų ir komisinių pajamos. Neeliminuojant AB banko SNORAS veiksnio iš 2011 m. duomenų, grynosios paslaugų ir komisinių pajamos per šį laikotarpį sumažėjo 1,5 proc.

Kaip jau minėta, bankų uždirbtas pelnas iš esmės sumažėjo dėl vertės sumažėjimo pokyčių. Praėjusiais metais bankai daugiau sumažino anksčiau suformuotų atidėjinių negu formavo naujų, dėl to uždirbo 42,9 mln. Lt pelno, o šiemet tendencija pasikeitė – formuojami nauji atidėjiniai jau viršijo anksčiau suformuotų atidėjinių mažėjimą, todėl bankai patyrė 63,7 mln. Lt nuostolių. Tiesa, didžiąją nuostolių dalį patyrė vienas reikšmingai atidėjinius padidinęs bankas.

Operacinės išlaidos bankuose pirmąjį ketvirtį, palyginti su 2011 m. atitinkamu laikotarpiu, ūgtelėjo 8,2 proc. Augo tiek personalo, tiek bendrosios ir administracinės išlaidos.

Grynoji palūkanų marža, parodanti skirtumą tarp palūkanų, kurias bankai gauna už investuotą turtą (paskolas, skolos vertybinius popierius, lėšas bankuose ir kt.), ir palūkanų, kurias bankai moka savo kreditoriams (indėlininkams, obligacijų pirkėjams ir kt.), jau antrą ketvirtį iš eilės mažėjo ir, balandžio 1 d. duomenimis, sudarė 1,5 proc. Pastarąjį mažėjimą galima paaiškinti tuo, kad bankai dar nespėjo pelningai investuoti praėjusių metų pabaigoje plūstelėjusių buvusių AB banko SNORAS indėlininkų lėšų, todėl šis mažėjimas turėtų būti trumpalaikio pobūdžio.

² Vertinant bankų veiklos pajamas ir išlaidas, iš 2011 m. pirmojo ketvirčio duomenų eliminuojamas AB banko SNORAS veiksnys.